

Tochdag

Week 1 van de
Kwekersmaand

Jaar 381 van de Pins-Dynastie
8 dagen voor het einde

PROLOOG

Haris

De Koninklijke Schouwburg van Maarsk

21.16 uur

De toneelspeler is zijn tekst kwijt.

Haris staat in het midden van het podium en hij moet iets zeggen. Hij voelt het. Honderden ogen staren hem aan. Hij was net nog een verhaal aan het uitbeelden. Dat moet wel. Hij is een toneelspeler. Dit doet hij iedere avond.

Hij heeft nu alleen even geen idee meer wie hij is.

Misschien komt het door het licht. De lampen in het grid staan te fel afgesteld. Het haalt hem uit zijn concentratie. Dit hoort hem niet te overkomen. Hij is Haris en Haris is de beste. Haris verstaat zijn vak. Haris vergeet nooit zijn teksten, laat staan een hele rol.

Hij kijkt naar zijn kostuum. Het is een rood gewaad met gouden stiksels. De zijde valt zacht over zijn huid. Misschien is hij een koning. Naast hem staat een divan, en daarachter een tafel met een landkaart van Lida. Verspreid over de kaart staan tinnen soldaatjes uitgestald. Ja, dit zou zomaar een paleis kunnen zijn. Even leidt die gedachte tot opluchting, totdat hij zich realiseert dat zijn toneelgezelschap alleen maar voorstellingen maakt over de Pins-Dynastie. Hij heeft nooit iets anders gespeeld dan een koning.

Hij voelt zich wankel. Misschien helpt het om even te gaan zitten. Haris doet een paar stappen naar rechts, naar de divan. Hij wil ertegenaan leunen maar grijpt mis en verliest zijn evenwicht wanneer hij verder van hem af blijkt te staan dan hij dacht. Het publiek in de zaal lacht, denkend dat dit

erbij hoort. Hij staat op en kijkt om zich heen. Hij is hier echt. Zijn heup doet pijn. Dat gevoel is echt.

‘Voelt u zich wel goed, heer?’ vraagt iemand. Hij draait zich om. Odette, zijn tegenspeler, is het podium op gesneld. Haris vraagt zich af of dit een onderdeel is van de scène die hij is vergeten. Nee, hij ziet de vertwijfeling in haar ogen. Ze probeert hem te helpen. Ze maakt het alleen maar erger. Hij weet al dat hij faalt.

Haris negeert haar en loopt naar voren toe. Hij ziet in het tegenlicht alleen vaag de toeschouwers op de eerste rij. Dit is hun avondje uit. Dit publiek is voor hem gekomen. Hij is Haris. Hij is hun idool.

Hij moet niet gaan nadenken nu. Nadenken is funest. Hij hoeft alleen maar uit te voeren wat er is afgesproken. Elke handeling zou een automatische moeten zijn. Ze hebben deze voorstelling eindeloos gerepeteerd, zijn er zelfs al mee op tournee geweest langs de kleinere theaters van het land. Dat weet hij nog wel, waarom is hij dan het belangrijkste vergeten?

Het maakt niet uit. Hij kan dit nog oplossen. Zolang hij maar niet gaat nadenken. Gewoon doorgaan met de volgende zin uit de tekst.

Maar welke tekst?

Hij hapert, aarzelt, zoekt naar woorden. Hij kijkt Odette aan en ziet achter de techniek van haar spel de paniek op haar gezicht. De stilte tussen hen duurt inmiddels veel te lang, maar ook dat heeft de zaal nog niet door.

Te laat. Nu is hij echt gaan nadenken, en hoe dieper hij in zijn gedachten graaft, hoe overweldigender de leegte is die hij daar aantreft. Een beschaamde hitte golft door zijn lichaam. Alles is weg. Alles. Al zijn ervaring, al zijn talent, het is allemaal verdwenen.

Hij kan niet meer doen alsof.

Hij kan geen koning meer spelen of wie dan ook.

Hij weet niet eens meer wat het betekent om Haris te zijn.

‘Misschien moet u even gaan zitten, heer,’ zegt Odette, die probeert te redden wat er te redden valt. Ze moet direct hebben doorgehada dat er iets mis met hem is. Hij heeft haar ook meegesleurd in zijn leugen. Ze heeft geen idee dat de voorstelling niet ophoudt buiten de theaterzaal, dat de persoon

met wie ze al jaren samen speelt net zo goed een rol is. Het was er een waar-
van hij had gedacht dat hij nooit zou eindigen. Nooit applaus, nooit doek
op, nooit bloemen.

Tot nu.

Het licht ergert hem. Zijn huid jeukt, hij wil het van zichzelf afkrabben.
Hij is zo verschrikkelijk moe. Hij wil weg. Oplossen. Niet meer bestaan.
Dus knijpt hij heel hard zijn ogen dicht en hoopt dat dat helpt. Hij wendt
zich af van de lampen. Langzaam wordt het donker achter zijn oogleden.
Dit heeft te maken met Annerlang. Dat kan niet anders. Sinds Annerlang
is hij zichzelf niet meer.

Haris weet weinig meer van zijn optreden daar. Hebben de mensen voor
hem geapplaudiseerd? Hij heeft geen idee. Hij herinnert zich alleen nog
fragmenten. Dat hij gelijk na de voorstelling naar de hotelkamer vluchtte
terwijl de andere spelers nog in de foyer bleven hangen. Dat hij de brief van
de zus die eerder die dag aan hem was afgeleverd weer van het bureau pakte
en nog een keer las:

‘Wij zitten vanavond in het publiek. We wachten op je na afloop. We
willen alleen maar praten.’

Hij had zichzelf bekeken in de spiegel van de kamer. Hij zag een man van
eind twintig, hologig, met een deeg van zweet en schmink over zijn gezicht
gesmeerd. Hij had zichzelf gezien, totdat hij in een moment van duizeling
zijn eigen spiegelbeeld niet meer herkende. Er stond nog steeds een man aan
de andere kant, maar hij was het niet.

Hij was naar de badkamer gerend om zijn gezicht schoon te spoelen, en
pas toen hij zijn handen onder de kraan hield, had hij de dunne grijze lijnen
onder zijn huid opgemerkt. Ze groeiden als nieuwe aders in zijn handen.

Het was teruggekomen.

Hij heeft een week lang kunnen volhouden dat er niets aan de hand is.
Odetta had hem gevraagd waarom hij in de lente ineens handschoenen was
gaan dragen.

‘Een huidprobleem,’ had hij geantwoord.

Hij hoopte dat het probleem vanzelf zou verdwijnen als hij het maar lang

genoeg zou negeren. Dat was op zich geen gekke gedachte; als kind was deze grijze koorts uiteindelijk ook uit zichzelf weer weggetrokken. Maar deze keer was het anders gegaan. Het grijs had zich dag na dag alleen maar verder over zijn lichaam verspreid. Het had eerst zijn armen overgenomen, toen zijn rug en buik, en nu zit het al aan de onderkant van zijn nek. Het is bijna zover dat hij het niet meer kan verbergen voor anderen. En ondertussen begint hij steeds vaker dingen te zien die er niet meer zijn. Op de vreemdste momenten spelen zich voor zijn ogen levensecht lijkende scènes van vroeger af. Terwijl hij in de rij stond voor de kassa van warenhuis Maus, zag hij achter de toonbank zijn vriendinnetje uit het weeshuis waar hij opgroeide een meloen met hem delen die ze had meegesmokkeld uit de stad. Terwijl hij een kostuum aangemeten kreeg voor een nieuwe productie zag hij in zijn ooghoek zichzelf als jongetje terwijl hij verhalen vertelde aan de andere weeskinderen in de slaapzaal. En rechtop in bed, wakend in de nacht, zag hij in het schemerdonker van de slaapkamer hoe de dokter zijn hand pakte en hem meenam naar de kelder.

Haris weet dat hij de enige is die deze beelden ziet. Hij durft het niemand te vertellen, ook niet aan Odette. Hij is bang dat ze hem voor gek zal verklaren, of nog erger, dat ze ontdekt wie hij werkelijk is. Hij had keurige grenzen getrokken tussen het heden en het verleden, tussen wat hij zegt en wat hij voelt, tussen zijn persoonlijkheid en die van de echte Haris. Hij had zijn familie vakkundig uit zijn leven gesneden en elk contact verbroken. Hij dacht dat hij dit onder controle kon krijgen, dat het vanzelf minder zou worden wanneer hij zich maar op zijn toneelspel bleef concentreren. Maar nu is hij zijn tekst kwijt.

‘Stop. We moeten stoppen. Het gaat niet goed met hem.’ Hij hoort Odette om hulp roepen. Er is iets met haar stem aan de hand. Ze klinkt gedempt, alsof hij haar door een vlies hoort. Haris opent zijn ogen. Het is plotseling een stuk donkerder geworden op het podium. De theaterlampen zijn weg. Niet uitgezet, maar verdwenen uit de ruimte, alsof ze er nooit hebben gehangen. In hun plaats is een klein, kaal lampje op het podium verschenen. Het peertje zit vast aan een draad die tot aan de nok

van de zaal loopt. Het zwaait zachtjes heen en weer voor zijn gezicht.

Haris begrijpt dat de onverklaarbare aanwezigheid van het peertje hem zou moeten beangstigen, maar dat doet het niet. Hij herkent dit lampje, weet nog precies waar en wanneer hij het eerder heeft gezien. Ergens in de verte klinkt het geluid van huilen. Het is nauwelijks hoorbaar, maar hij weet nog precies hoe het klonk. Het zijn vreemd genoeg toch de meest onbenulige details die je bijblijven. Na al die jaren hebben ze niets van hun intensiteit verloren. Het huilen is echt. Dit peertje is echt. Het hing in de kamer waar het gebeurde, op de avond waarop hij Haris werd.

Er stijgt geroezemoes op in de zaal. Ook onder het publiek verdwijnt nu het laatste restje van de illusie dat dit een onderdeel is van de voorstelling. Haris kijkt om zich heen. Op de plaats van de divan staat nu een bed. De landkaart en de poppetjes zijn van de tafel verdwenen. Er staan nu alleen twee glazen, en een in papier ingepakte fles wijn. Dat klopt. Zo was het. Hij weet het nog precies. In de coulissen verschijnt ondertussen het geschrokken gezicht van de regisseur. Hij bespreekt iets met Odette en ze knikt.

Als ze voorzichtig naar Haris terugloopt op het podium houdt ze haar armen voor zich uit gestrekt, alsof ze een wild dier benadert.

‘Haris.’

Haris begrijpt ineens niet zo goed wat ze hier nog doet. Zij kan hier immers niet bestaan. Zij is nooit met hem in deze kamer geweest. Alleen hij is hier geweest. Hij en de andere Haris.

Haris kijkt naar zijn voeten. Kijk. Daar ligt hij, in een poel van bloed. Het lemmet van het mes steekt uit zijn nek. De andere jongen ziet eruit zoals Haris hem zich herinnert, zoals hij altijd is gebleven. Een grijze pantalon en een getailleerd donkergroen overhemd. Blonde lokken en een lichte huid. Scherpe jukbeenderen in een gezicht dat nooit ouder is geworden. Dit is het leven dat hij heeft ingenomen, de naam die hij heeft afgepakt. Natuurlijk is de andere jongen juist vanavond aan hem verschenen. Dit had zijn podium moeten zijn.

Haris wil bij de jongen neerknielen, hem zeggen dat het hem spijt, maar Odette pakt hem vast bij zijn arm.

‘Haris. Zeg iets. Doe iets. Alsjeblieft.’ Ze klampt zich aan hem vast en laat hem niet los. Haris wil dat ze ophoudt en hem met rust laat. Ze hoort hier niet. Met een ruw gebaar rukt hij zich van haar los en in de beweging scheurt ook de mouw van de zijden stof in tweeën. De zaal valt stil. Hij hoort Odette naar adem snakken. Hij volgt haar blik en dan ziet hij het ook.

Zijn arm is bedekt met uitgesmeerde grijze vlekken.

Het grijs kronkelt onder zijn huid, lijkt te bewegen met een eigen wil, als een levend organisme. Odette gilt, struikelt achteruit en valt achterover. Haris draait zijn arm om en ziet het grijs in hem bewegen. Het groeit en lijkt zich te voeden met zijn lichaam. De aderen zijn dikker geworden. Hij vermoedt dat dit hem ook zou moeten beangstigen, maar eerlijk gezegd voelt het bijna als een opluchting. Deze werkelijkheid die hij heeft gecreëerd is altijd een leugen geweest. Dit leven had niet het zijne moeten zijn. Hij had hier vanavond geen première moeten spelen. Zijn tijd had al lang geleden moeten stoppen. Nu hij hier is ontmaskerd merkt hij pas hoe moe het vluchten hem heeft gemaakt. Hij wil niet meer bestaan, niet meer doen alsof. Hij wil worden uitgewist en samenvallen met dit grijs. Laat het maar gebeuren.

Alsof het heeft gewacht op die toestemming breekt de grijze substantie nu uit zijn lichaam. Het vloeit uit de poriën van zijn huid en krult zich om zijn vingertoppen. Dan stroomt het vanuit zijn handen omhoog, tegen de zwaartekracht in. De druppels groeien uit tot draden die zich steeds verder vertakken tot een vastere vorm, een groot grijs lijf dat pulseert alsof het een hart in zich draagt en ledematen heeft die om zich heen grijpen. Haris voelt geen pijn terwijl het grijs door hem naar buiten stroomt. Het voelt niet warm of koud. Niet prettig of onprettig. De materie is. Het overstijgt.

Om hem heen breekt de paniek uit. Haris ziet hoe Odette op handen en voeten van het podium probeert te komen. Toeschouwers buitelen over elkaar heen in hun haast om de deuren te bereiken. De kronkelende grijze ledematen dalen af naar de inmiddels lege eerste rij. Met een kalmte, een soort tederheid haast, wikkelen ze zich om de stoelen heen. Het grijs maakt de zaal tot de zijne. Terwijl de laatste mensen vluchten verzwelgt het de ornamenten en de schilderijen op het plafond, tot er om hem heen niets

anders meer is, geen grens of een moment waarop het grijs ophoudt grijs te zijn, geen begin en geen einde. Haris sluit zijn ogen en wacht tot het ook hem opslokt.

Maar hij verdwijnt niet. Na een lange tijd, misschien een eeuwigheid, merkt hij dat hij nog steeds gedachten kan vormen. Na de gedachten wordt hij zich bewust van een licht. Hij knippert met zijn ogen en ziet kleuren die vastzitten aan vormen. Hij merkt dat ook hij nog een vorm heeft. Een lichaam. Dat lichaam bevindt zich in een ruimte. Hij kijkt om zich heen en ziet dat hij in het midden van de kamer staat. Er is geen spoor meer van de theaterzaal.

Hij voelt geen pijn. Hij voelt zich niet anders dan anders. Haris weet niet of dit een droom is of toch het Voorbij. Het doet er ook niet toe. Dit is echt. Hier in deze kamer hoort hij thuis. Hij is hier nooit weggegaan. De waarheid is dat hij nooit meer is geworden dan deze herinnering.

Haris ziet zichzelf zitten aan de rand van het bed. De jonge versie van hemzelf wiebelt met zijn voeten over de houten vloer. Aan het plafond van de kamer zwaait het peertje zacht heen en weer. Ergens ver van buiten klinkt gehuil. Het zijn de details die je bijblijven. Het lichaam van de andere jongen is verdwenen, maar Haris weet dat het niet lang meer zal duren voordat het hier weer op de grond zal liggen. De andere jongen zal hem zo bezoeken en zijn jonge zelf zal hem binnenlaten. Ze zullen ruzie krijgen en hij zal hem doden. Zo zal het gaan. Haris loopt naar het raam. Deze kamer is alles wat hem rest.

Er wordt op de deur geklopt. Haris draait zich om. Zijn jongere zelf staat op en doet open. Daar staat hij. De andere jongen, precies zoals hij was. Een grijze pantalon en een getailleerd donkergroen overhemd. Ze begroeten elkaar. Zo begint het. Haris kent deze scène door en door. Hij zakt in elkaar op de grond, leunt met zijn hoofd tegen de muur en fluistert mee met de woorden van hun gesprek.

Deel I

Treur

Slagdag

Week 2 van de
Kwekersmaand

Jaar 381 van de Pins-Dynastie
5 dagen voor het einde

Maarsk

De Kreeftjager

08.34 uur

Er is in feite maar één echte stad op deze wereld. Natuurlijk, er bestaan andere nederzettingen waar mensen leven, van kleine dorpjes tot aan dichtbebouwde metropolen, maar toch is er op deze wereld maar één stad, en deze stad heet Maarsk.

Ze ligt achter een klif met een fort, voorbij een bocht in de rivier de Tek. Vanuit de lucht waaiert ze uit over het landschap, vanaf de oevers van de rivier tot aan de beginnende steppe in de verte. Ze is de hoofdstad van het land Lida en het hart van de landmassa die het Continent wordt genoemd. De stad is onvermijdelijk. Iedereen die de stroom van de rivier volgt komt uiteindelijk hier terecht. De stad is eeuwig. Hier is de beschaving begonnen. Hier huist de zetel van de Pins-Dynastie, de monarchie van Lida. De stad is ook gulzig. Ze vreet de wereld op. Ze ontvangt mensen uit alle hoeken van het land en laat ze nooit meer gaan. Iedereen die er iets toe doet, iedereen die iets wil betekenen in zijn bestaan, arriveert op een dag in Maarsk.

En vandaag is het de beurt aan Izel.

De Tek is nagenoeg leeg op deze ochtend. Ze draagt slechts een schip met zich mee: De Kreeftjager. Het is een oude vissersboot, de romp meer roest dan metaal. Op de reling aan de voorkant van de schuit staat Izel in een te ruim zittend groen leren jasje om haar schouders heen geslagen. Ze rilt. Ze heeft onder haar jas alleen een nachthemd aan en de ochtenden van de

Kwekersmaand zijn nog vorstig, maar de kou maakt haar wakker. Ze wil Maarsk zien, ruiken, proeven, omarmen.

De boot tuft voorbij de klif en achter de rotsen verschijnt Maarsk ineens in zijn volledigheid, een verzameling van fabrieken, parken en klokken-torens die zich uitstrekt tot aan de horizon. Izel klemt haar handen om de reling en ademt diep in. Ze wil alles in zich opnemen en alles tegelijkertijd ervaren. Ze wil de stad opvreten en opsnuiven en fijnknippen tussen haar handen, elke indruk in zich opzuigen en voor altijd bij zich houden.

De boot vaart voorbij het Museumpark en komt onder de Zuiverbrug door, de eerste van de drie bruggen die de twee zijden van de stad met elkaar verbinden. Izels blik wordt naar de drie torens van het Bureau van Informatie toe getrokken. Het grootste gedeelte van Maarsk is gebouwd uit het lichtgrijze steen van het Saalgebergte, maar de torens van het Bureau zijn van een zwart graniet dat afsteekt als een vingernagel die tussen een deur is gekomen. Het is het hoogste gebouw van Maarsk. Dichterbij, aan de kade van de rivier, staan rijen pakhuizen en kantoren die als een vestingmuur het hart van de stad omringen. Door de stegen die naar binnen kronkelen vangt Izel af en toe een glimp op van een plein of een winkelstraat. Op een van de reclames die op de muren van de pakhuizen geschilderd zijn, staat een man in een zwart rokkostuum op een tafel te dansen. De tekst onder hem maakt melding van 'Beeldschone jonge schatjes, champagneglazen en braspartijen tot in de kleine uurtjes!'. Tussen de gebouwen hangen kleurige slingers, een aankondiging van de naderende Koningsnacht. Het is stil aan de kade op dit vroege uur. Slechts een handjevol mensen en wagens is op weg naar werk of komt net uit een kroeg. In het water schuimt van alles. Izel ziet stukken karton, flessendoppen, snoep-papiertjes.

Dus dit is Maarsk, denkt ze. Het is een vreemde gewaarwording. Al deze beelden en indrukken zouden haar bekend voor moeten komen, maar dat doen ze niet. Ze herkent de gebouwen, maar alleen van foto's en tekeningen. Izel is in Maarsk geboren en heeft er de eerste acht jaar van haar leven doorgebracht, maar ze kan zich haar tijd in de hoofdstad niet meer voor de geest

halen. Ze heeft hier vast in de zomer net als iedereen lavendellimonade gedronken op de terrassen in het Nationale Park. Ze heeft vast hand in hand met haar ouders langs de winkels van de Koningsboulevards gelopen, maar ze weet het niet meer. Sinds hun dood zijn haar eigen herinneringen aan Maarsk van haar losgesneden en zonder haar herinneringen is ze niet meer dan een reiziger die hier voor het eerst aankomt. Toch is Izel deze ochtend opgewekt. Sterker nog, ze kan haast wel schreeuwen van geluk. Ze is naar Maarsk gekomen om voor eens en voor altijd beter te worden. Vandaag begint haar leven opnieuw.

‘Wil je soms longontsteking krijgen?’ hoort ze iemand achter zich zeggen. Ze draait zich om en ziet in het trapgat van de kombuis de gestalte van dokter Stolk Sterregeest staan in zijn versleten pak. Hij moet zijn lichaam bijna in elkaar vouwen om niet zijn hoofd te stoten tegen de lage deuropening.

‘Zou koning Pins vandaag in het paleis zijn? Misschien kunnen we wel op audiëntie komen.’

Dokter Stolk voegt zich bij haar. ‘Niet in die pyjama, in ieder geval. Of met zulk haar trouwens,’ zegt hij, en hij begint haar haren te fatsoeneren. Dat is onbegonnen werk. Haar donkerbruine krullen laten zich niet vormen door zijn vingers.

‘Dat moet jij zeggen, zuurmuis. Jij ziet er ook niet uit.’

Dokter Stolk heeft zich vandaag weliswaar geschoren, maar de zonlichte wangen van zijn spitse gezicht zitten volgeplakt met stukjes toiletpapier die zijn scheerwondjes moeten deppen.

‘Zo praat je niet tegen een arts van het Koninklijk Medisch Korps.’

Hij staakt zijn pogingen om haar haren in het gareel te krijgen. Nu zit het pas echt voor haar ogen. Izel veegt het weg en wijst in de richting van het centrum. Daar, ergens in het Handelsdistrict, ligt de Wencleweg, de straat waar ze ooit met haar ouders woonde.

‘Ik heb gekeken op de kaart van Maarsk. De Wencleweg ligt praktisch op de route naar je praktijk.’

Dokter Stolk schudt zijn hoofd. Ze hebben het er onderweg op de boot al zo vaak over gehad dat hij bij voorbaat weet wat ze wil gaan zeggen. ‘We

moeten eerst naar de praktijk, Izel. Ik moet de nieuwe Transversant nog voorbereiden.’

‘We hoeven niet lang te blijven. Ik hoef het alleen maar even te zien. Alleen maar de voordeur. Of het tuinhekje. Meer niet. Ik denk echt dat ik mijn herinneringen zo weer terug heb als ik voor ons huis sta.’

‘Daar is geen enkel bewijs voor.’

‘Het kan toch ook geen kwaad?’

‘Voorlopig moet je Zuiver blijven. Als je beter bent, hebben we alle tijd om te gaan kijken.’

Het wordt donker boven hun hoofden. De boot passeert de Dapperbrug, de meest zuidelijke brug van de stad. Aan de andere zijde van de rivier komt het Koninklijk Paleis in zicht, met zijn sierlijke witte koepels en torentjes die tegen de uitlopers van het Saalgebergte aan zijn gebouwd. Wanneer de boot langs het paleis vaart, legt Izel twee vingers op haar hart en maakt de koningsplecht.

‘Wij leven voor de koning en de koning leeft voor ons. Want hoewel wij elk afzonderlijk allemaal vergaan, zal de koning blijven bestaan,’ zegt ze.

De boot draait weg van het Koninklijk Paleis en keert zich naar de haven toe. Ze voelt de hand van dokter Stolk op haar schouder.

‘We zijn er, Izzie,’ zegt hij. ‘Welkom thuis.’

Het plein van de haven is verlaten. Er lopen nergens havenarbeiders heen en weer met zakken graan of machineonderdelen. Niemand probeert luidkeels zoutmelk aan de man te brengen. De kolossale vrachtschepen die normaal gesproken goederen vervoeren vanuit Babrius in het noorden tot aan Kobrinde in het zuiden liggen vast aan kettingen aan de pier. Aan de andere kant van het plein zijn de luiken van de havenkroegen nog dicht. De stoelen zijn ingeklapt, de borden met de dagmenu’s uitgeveegd.

Izel zit op het bankje voor het havenkantoor. Dokter Stolk is binnen bezig hun papieren op orde te krijgen. Ze zit ingebouwd tussen de koffers.